Poštnina plačana v gotovini.

Ljubljana, 4./I. 1922. - II./1.

Emil D. Stefanović
lastnik in odgovorni urednik.

Od marksizma do reformizma.

(Razvoj soc. demokratske sekte iz proletarske v malomeščansko).

I.

Novi program »Socijalističke partije«.

»Socijalni položaj človeka in družbe odločno vpliva na njegovo mišljenje, hotenje in delovanje.« Ta izrek Marksa, ki najbolj pokazuje resničnost materijalističnega naziranja, se v družabnem življenju vsakodnevno neštetokrat potrjuje, manifestira. So izjave, ki pa samo potrjujejo pravilo: genijalni, dobrosituirani intelektualci so v večjih slučajih posvetili svoje življenje boju proti korupciji razreda, iz katerega so izšli. Ali zato je potrebna visoka in plemenita inteligenca, ki jo daje samo **temeljito, obširno in vsestransko znanje ter plemenita čustva.**

Med te redke izjeme pač ne spadajo soc. demokratični voditelji **Korač, Bukšeg, Kristan, Divac, Topalović, Lapčević, Jakšić, Krekić in Comp.** Ministri na »razpoloženju,« direktorji veleposestev, advokati in birokrati so vsled svojega **koristolovstva, vsled** svojega **nedemokratičnega** postopanja izgubili zaupanje množic in pretrgali vse vezi s proletarijatom, ter usvojili popolnoma ideologijo malomeščanstva, pokrito s socijalistično frazo. Ta ideologija in pa osebna konkurenca v koristolovstvu je bila vzrok, da so se ti »voditelji« tri leta neprestano grizli med sabo, obmetavali se z najgršimi priimki ter storili sekte pod socijalističnim imenom.

Pučistovska politika ministerijalcev Koraća, Bukšega in Kristana, ki so stopili v ministrstvo »demokratov«, zastopnikov spekulativnega kapitala vkljub jasnemu in odločnemu odporu celokupnega proletarijata Jugoslavije, je že leta 1919 razbila enotno politično fronto razredno zavednega proletarijata.

Dezerterstvo, sabotaža in omahljivost takozvanih centrumašev, ter njihov puč v proletarskem gibanju, ustanavljanje svojih centrumaških strokovnih organizacij na lastno pest, oropanje s pomočjo policije knjigarne, tiskarne, domov in inventarjev sindikalnih organizacij, je leta 1921 razbilo enotno fronto proletarskega **strokovnega** gibanja, ki je zrastla v številnih mezdnih in strokovnih bojih zadnjih treh let. S temi dejanji so hote ali nehote služili **reakciji.**

Te dni so se ti triletni razbijači strnjenih vrst jugoslovanskega proletarijata in triletne sluge podivjanega, reakcijonarnega spekulativnega kapitala združili v »Socijalističko Partijo.«

Nadeli so si nov program, novo ime in nov statut.

Očevidno hočejo pod krinko imen, novega programa in novega statuta ribariti med proletarijatom v — kalnem, pod zaščito zakona o **redu in radu,** ki onemogoča razredno-zavednim proletarcem splošno in vsestransko delovanje.

Zato si mora ogledati razredno zavedni proletarijat, ki iz življenja in delovanja preveč dobro pozna stare koristolovce pod novo krinko, in premotriti nov program, s katerim poskušajo zaslepiti proletarijat.

Že sam način, kako je stvorjen ta program, zavednemu proletarcu dokazuje malomeščanski značaj »socijalističke partije.«

Programi proletarskih strank nastajajo demokratično, to je oni se morajo predložiti širokim množicam v diskusijo, a sprejeti na demokratično sklicanem kongresu. Meščanske stranke postopajo obratno: par njihovih voditeljev se usede za zeleno mizo ter izdela delovni program, ki ga njihovi člani sprejmejo brez diskusije.

Na ta način je nastal tudi program »Socijalističke partije«. Gori imenovani »voditelji« brez množic, so se usedli v Beogradu in izdelali ime, program in štatut. Glavni zbor slovenske socijaldemokratske stranke, kjer so se zbrali maloštevilni strankini birokrati, je sprejel servirano brez diskusije, kar je najlepši znak sektaškega mrtvila birokracije.

Člani slovenske soc. demokratske stranke pač ne vedo in niso mogli vedeti — program je bil predložen delegatom šele na dan občnega zbora — da pomeni novi program **v najglavnejših, aktualnih jugoslovanskih vprašanjih velikanski odstop od erfurtskega programa, odstop od deklaracije 2 ½ dunajske internacijonale** in odkrit **prehod k reformizmu,** k malomeščanskemu **revizijonizmu.**

Mi bomo v prihodnjem članku pokazali in dokazali, da delovni program ne samo odstopa od načel erfurtskega programa, od marksizma, temveč vsebuje v celoti prikrito **meščansko** podporo vladajoče **reakcije.**

Za danes hočemo na kratko pokazati, kako so občni principi programa neznanstveno, sholastično prepisani iz materijalističnega naziranja. V času, ko je produktivna moč kapitalistične družbe tako narasla, da uničuje sama osnovne principe kapitalističnega proizvajanja: svobodno konkurencijo in privatno lastnino in ko je celi svet razdeljen med monopolistične zveze, sindikate in kartele, v času ko proletarske stranke zadobivajo večino prebivalstva in državno moč v razvitih deželah Evrope, v času ko socijalistična zavest preveva večino prebivalstva v vseh deželah, celo v nerazvitih, poudarjati, da se mora za ustvarjenje socijalizma izpolniti še »cela vrsta objektivnih in subjektivnih predpogojev«, prav lepo karakterizira materijalistično in »socijalistično« mišljenje gorimenovane kompanije. Ne glede na to, da isto naziranje srečavamo vsakodnevno pri zastopnikih spekulativnega kapitala in reakcije — »demokratih«, je jasno, da v našem času in v naših razmerah znači to, voditi vodo na mlin krščanskih socijalcev, ki si predstavljajo upostavitev socijalističnega reda misterijozno, metafizično, s pomočjo čudežne previdnosti in njenih potov.

Gorimenovani avtorji programa so očividno prespali dobo zadnjih 20 let, dobo finančnega kapitala, imperijalizma, ki znači **negacijo osnovnih principov kapitalizma in ergo: njegovo razpadanje.** Te za ves proletarijat in njegovo borbo **najvažnejše** epohe kapitalizma se avtorji »soc. partije« ne dotaknejo z eno besedo. Iz »občih načel« je razvidno, da avtorjem ni jasno materijalistično razumevanje (marksizem ni sekta!) družabnega razvoja. Epoha socijalizma in kapitalizma bi po njihovem mišljenju bila pregrajena s kitajskim zidom!! Za vsakega, ki pozna abecedo marksizma, pa je jasno, da epohe družabnega razvoja segajo globoko ena v drugo: **vsaka nosi v sebi kal bodoče družbe.** V fevdalni družbi se je mogočno razvijal kapitalizem. V kapitalistični se razvija socijalizem. Z razpadom fevdalizma so bili dani pogoji za zmago buržuaznih razredov. Z razpadom kapitalizma (t. j. z razpadom osnovnih načel kapit. proizvajanja) pa je jasno, da so dani objektivni pogoji za socijalizem v razvitih deželah in s tem na celem svetu. Razume se, da subjektivni pogoji, t. j. zavednost proletarijata še dolgo ne bodo dani, če bi proletarijat sledil koristolovcem, reformistom in buržuaznim slugam. Ker vsaka teorija, **četudi je lažnjiva,** postaja materijalna sila, če jo osvoje množice s pomočjo meščanskega in socijaldezerterskega tiska.

(Dalje.)

Enotna fronta.

Washingtonska konferenca je imela za svoj cilj upostavitev miru med kapitalističnim svetom, uničenje ali vsaj zmanjšanje na minimum konference (tekmovanja) med posameznimi kapitalističnimi deželami in oslabljenje krize, ki jo je povzročila svetovna vojna. Washington bi moral ustvariti iz posameznih nasprotujočih si kapitalističnih držav enotno fronto teh držav za gospodarsko obnovitev sveta.

Ta enotna fronta bi morala doseči tudi enoten uspeh kapitalistov in izkoriščevalcev za podaljšanje osemurnega delavnika, znižanje plač za poslabšanje pogojev delovnega ljudstva. Združiti bi se morale vse posamezne kapitalistične dežele, ki zahtevajo od izkoriščanega delovnega razreda, da podari novo žrtev »na oltar domovine« s tem, da se odreče vsem svojim pridobitvam po svetovni vojni. — In ta politika se kaže v vedno jasnejših obrisih.

Kot protivesje enotni kapitalistični fronti se opaža v zadnjem času resno stremljenje, postaviti *enotno fronto delovnega ljudstva vseh dežel.* Kot prvi boritelji za to idejo so vstali pred mesecem dni nemški delavci z geslom, da se ustvari enotna fronta proletarijata Nemčije. Sestavila se je »komisija šestih«, sestavljena iz zastopnikov vseh delavskih strank Nemčije. 22. dec. je imela ta komisija v Berlinu konferenco, ki je postavila podlago za enotno fronto in enoten nastop celokupnega proletarijata.

Podobno tendenco opažamo tudi med angleškim delovnim razredom. V Angliji se je nedavno komunistična stranka združila z Labour Party (delavska stranka.)

Nadalje je izdala komunistična internacijonala manifest, v katerem poziva delovno ljudstvo vseh dežela, da pozabi na medsebojne strankarske prepire ter enotno nastopi proti ofenzivi kapitalizma. — *Iz vsega tega se vidi, da bo kmalu postala kri in meso ideja, ki so jo vendar zastopale »Delavske Novice« kot edino odrešilno za delovno ljudstvo, namreč ideja združitve vsega delovnega ljudstva v mogočen blok, v nepremagljivo fronto proti buržuaziji.*

Washingtonska konferenca je dosegla mesto razoroževanja in svetovnega miru samo kali za novo, še groznejše svetovno klanje. Dosegel pa bo to združen svetovni proletarijat.

Svetovni proletarijat, združen v enem samem mogočnem bloku mora osvoboditi Evropo in ostali svet izkoriščanja od strani ameriškega, francoskega in francosko - poljskega imperijalizma, rešiti Nemčijo iz grabežljivih rok »zmagovalne entente« in doseči popolno priznanje sovjetske Rusije od vseh držav. Združen proletarijat bo uspešno odbil vse napade kapitalizma na svoje življenje in svoje povojne pridobitve.

Proti enotni fronti Kapitala — enotno fronto Dela — to mora biti geslo razredno-zavednega ljudstva!

Mednarodna konferenca z udeležbo sovjetske Rusije.

Vprašanje o mednarodni konferenci z udeležbo sovjetske Rusije je rešeno, kakor vse kaže. Vršila se bo v najkrajšem času.

Po izjavah Lloyd George-a in Brianda bodo zvezne države zahtevale od Rusije raznih »garancij«. Zlasti bo morala izreči jasno stališče o carskih dolgovih. Dalje zahteva ententa kontrolo nad Kavkazom, kjer so bogati petrolejski vrelci.

Voditelji svetovne politike so se po štiriletnih izkušnjah prepričali, da z vojnimi napadi na sovj. Rusijo ne dosežejo ničesar. Naša država je v tem oziru še vedno v žepu Vranglovcev in Spalajkovića. Spoznali so, da je treba priznati sovjetsko Rusijo, ampak gledali bodo na to, kako bi gospodarsko zasužnjili Rusijo. Ali kljub temu pošiljajo v boj svoje hlapce — poljsko in finsko buržuazijo, ki je je pa njen zadnji poskus v Kareliji tudi izpodletel. Nova nevarnost preti sedaj v Sibiriji od strani Japonske

V zvezi z vsem tem je ruski poslanik v Angliji — Krasin izjavil, da sovj. Rusija ne more dopustiti niti politične, niti gospodarske intervencije.

»Če hočete imeti Kavkaz, potem je boj« je izjavil Krasin. Potemtakem se hoče sovj. Rusija trdno zavarovati pred slehernim poskusom entente zasužnjiti sovjet. Rusijo na ta ali oni način. Sovjetska vlada zahteva, da jo brezpogojno priznajo vse države. Kot priznana vlada napravi potem pogodbo z inozemskimi

„DELAVSKE NOVICE“ izhajajo vsak petek.

Uredništvo in upravništvo: Turjaški trg 2.

Letna naročnina . . . . . 120 K
mesečna naročnina . . . . . 12 K

Posamezna številka 3 K.

kapitalisti, ki naj pomagajo gospodarsko obnoviti Rusijo. Seveda se bo Rusija dobro zavarovala pred tem, da je ne bo gospodarsko zasužnjil tuji kapital.

Krasin je namreč izjavil: »*Kakih garancij hočete? Kovkaz? Če hočete imeti tega, potem je boj; mi smo utrujeni, ali mi se bomo borili, se ne bomo ustavili pred nobenimi žrtvami, kajti mi ne damo garancij, ki se ne ujemajo z našo neodvisnostjo, z osnovnimi narodnimi interesi Rusije*«.

Boj proti neizogibnosti.

Znanstveniki so mnenja, da obstoji v vsej naravi zakon neizogibnosti, ki se mu mora pokoriti vse živo in neživo. Pristaši raznih ver pa mislijo, da je vse, kar se dogaja, kar se je že zgodilo in kar se bo zgodilo, rezultat »božje volje«. Prva vrsta ljudi pravi, da je ta neizogibnost lastna naravi sami, da je tu od vekomaj in da bo večno. Drugi mislijo, da more bog po svoji previdnosti vse izpreminjati, da se ne more ubežati njegovi volji, ki se ji moramo pokoravati. V prvem slučaju imamo točno določeno neizogibnost, v drugem pa — neminljivo samovoljo nekega bitja, o katerem nihče ne ve in ne more vedeti.

Vsa živa bitja so podvržena naravnim zakonom in njihovemu delovanju, in tu pride v poštev tudi človek. Ali bila je doba, ko se je nahajal človek v zelo primitivnem stanju, ko je bil blizu živalim — in tedaj je bil popolnoma brez moči v borbi z naravnimi nezgodami. Ravno tako brez moči, kakor so divje zveri in ostale živali, in včasih mu je bilo celo še slabše. Ali polagoma so se razvijali njegovi posamezni organi, v prvi vrsti možgani, z njimi pa tudi duševne zmožnosti. Človek se je razvijal kot posameznik in kot pleme in dočim ko se je prej ogibal škodljivega delovanja prirodnih pojavov, lahko danes že nadzoruje mnogo naravnih sil, in ne samo nadzoruje, ampak jih stavi naravnost v svojo službo, da se jih poslužuje v proizvajanju in prometu. On ne pričakuje več, da mu narava sama dá svoje sadove, ki so mu nekdaj bili za hrano, ne skriva se po votlinah, ne spi na drevju, ne hodi nag po gozdu. Ljudje si danes pripravljajo hrano na vse mogoče načine: imajo orodje za obdelovanje zemlje, imajo orožje za ubijanje divjih zveri. Skrčili so gozdove, razkopali ogromne zemeljske prostore in od tam dobavljajo rudo in druge zemeljske zaklade, tako da njihov obstanek ni več odvisen ravno od narave. Če jim eno leto ne rodi žito, morejo živeti od že pripravljene hrane. Razen tega so udomačili mnogo živali, ki jih uživajo, hkrati jim pa pomagajo pri obdelovanju zemlje, pri prevažanju itd. Obleka, ki jo izdelujejo iz različnih rastlin, volne in kože raznih živali, omogočuje človeku, da prebiva na vsakem zemeljskem delu — tudi v najoddaljenejših severnih krajih, kjer vlada večna zima. Po pravici se pravi, da človek nosi s seboj svoje podnebje — ne samo zato, ker se zna oblačiti in se na ta način varovati pred prirodnimi nezgodami, ampak tudi radi tega, ker zna kuriti ogenj, ki se po pravici imenuje največja ljudska iznajdba.

Devetnajsto stoletje je prineslo človeštvu ogromno število strojev, s katerim dela: orje, seje, predeluje surovino in ustvarja ogromno množino blaga, ki presega skoro vsako naše razumevanje. Ljudje znajo izkoristiti paro, elektriko, vodo in mnogo drugih prirodnih sil. Podjarmili so si jih, in mesto da bi se jih bali, kakor nekdaj divjaki, jih smatrajo za blagoslov in z njihovo pomočjo povečavajo produktivnost dela in ustvarjajo nove fizične in duševne vrednote.

In vse to so dosegli ljudje v boju proti »neizogibnosti«. Mnogo stvari, ki so jih smatrali nekdaj za neminovne in močnejše od sebe, vidijo danes v popolnoma drugi luči. Zasužnjili in podredili so si mnogo sil, ki so se jim morali nekdaj pokoravati, pred katerimi so stali kakor omamljeni, razočarani, brez moči.

S kakšnim strmenjem in versko ponižnostjo so stali nekdaj divjaki na obali velikih morij in oceanov! Kako slabotne so se čutili pred temi orjaki vodne mase! Niti misliti si niso mogli, da bo prišel čas, ko se bo svobodno prešlo vsa ta vodovja. Ljudje so od najdavnejših časov poskušali potovati po vodi in v devetnajstem stoletju se je to potovanje tako izpopolnilo, da se danes nikakor ne more smatrati oceanov in morja za naravne meje in zapreke, ki ločijo eno deželo od druge, eno kopno od drugega.

Prisiljeni, da se trdno drže zemlje vsled zakona težnosti, so ljudje od pamtiveka sem fantazirali, kdaj bo prišel dan, da tudi sami polete v zrak, kakor letijo nebeške ptice. Ali minula so stoletja in tisočletja, dokler se v zadnjih časih tudi te sanje niso uresničile. Danes režejo zrakoplovi zrak in že prenašajo pošto, blago in potnike iz enega kraja v drugi. Sedaj že obstoja zveza med Njujorkom in San Franciscom v Ameriki. Kmalu se bo upostavila zveza med Evropo in Ameriko in med ostalimi zemljami.

Človek je bil sicer vedno podvržen naravi in njenim zakonom, ali — kot vsako živo bitje — je vedno s svoje strani kljuboval, kolikor je mogel, vsemu, kar je oviralo njegovo življenje in razvoj. In iz te kljubovalnosti, iz tega boja, iz te silne tekme med človekom in naravo se je ustvarila človeška kultura, ki se ji čudimo in ki nas dviguje nad vsa ostala bitja.

Potem ko so se razvile družbe, države, uredbe in ustanove, se je zopet v teh organizacijah vodil boj med posameznimi skupinami, ena se je borila, da obdrži svoje gospodstvo, in druga — da dobi gospodstvo, da postane svobodna in neodvisna. Da ni bilo teh bojev, da ni bilo poedincev, pametnejših in iskrenejših od ostalih ljudi, bi bila človeška družba tudi danes na isti stopnji, na kateri so bile družbe najstarejših znanih zgodovinskih in predzgodovinskih plemen.

Ali tudi ta boj je neizogiben: vse družabne izpremembe, ki ustvarjajo napredek, so neizogibne — in niti posamezniki, niti razredi ne morejo tega napredka zaustaviti. Edino da ga morejo ovirati, ali sile, ki ženejo človeka naprej, delajo neprestano, in vsaka ovira je samo nov vzrok, ki žene ljudi lepšemu in popolnejšemu redu nasproti.

Stari rimski in grški gospodarji sužnjev so mislili in govorili, da je suženjska ustanova večna in neizogibna. Ali v Grčiji so se pojavili misleci, ki so teoretično pobili to zablodo, v Rimu se je pa dvignil močni Spartakus in s svojimi tovariši dejansko pokazal prijateljem suženjstva, da so sužnji sila, kadar se združijo in kadar jih veže skupni cilj. Ni minulo mnogo časa, ko se je suženjstvo kot socijalna in »neizbežna« ustanova začelo rušiti. Prišel je čas druge »neizbežnosti«, ki je odgovarjala novim razmeram, novim odnošajem proizvajanja, razdelitve dobrin in prometa.

Prošlo stoletje je obstojalo v Ameriki zamorsko suženjstvo, o katerem sta cerkev in država govorili, da je večno in neizbežno. Ali pojavili so se borilelji proti tej ustanovi: **Lovejoy**, Phillips, Garrison, Brown in na tisoče drugih, ki so rekli: ne! Te borce so mučili in preganjali, nekateri od njih so končali na morišču in vislicah, ali danes ni več zamorskega suženjstva v tej državi. — **Mogotci so obesili Browna, ali Brown je obesil suženjstvo.**

Ali kljub temu pridigajo še danes duhovniki: »Sluge, pokoravajte se svojim gospodarjem!« kajti suženjstvo še ni odpravljeno. Propadla je samo ena njegova oblika, ali prišla je druga. In ne ve se, katera je slabša in nevarnejša: ali nekdanje osebno suženjstvo ali današnje mezdno.

Dalje ima današnja doba nešteto Špartakov in Brownow. Danes znaša njihovo število na milijone — in razkropljeni so po vsem svetu. — — —

Ali se bo obdržalo mezdno suženjstvo?

Vsi znaki govore, da ne.

Na mesto te družabne »neizbežnosti« pride druga, ki je popolnejša in daje več svobode in sreče za vse ljudi.

Ta neizbežnost je — socijalizem.

Če si revež.

Če si siromak, imaš že dva dni prazen želodec in ukradeš hlebec kruha, da potolažiš svoj prazni želodec, te bodo zaprli, ker si izvršil hudodelstvo tatvine. To je resnica. A pribita resnica je tudi, da do danes še niso zaprli nobenega milijonarja, ki je kradel kruh, da si napolni svoj gladni želodec, ker takih milijonarjev sploh ni na svetu, ki bi stradali in bi jim bilo treba krasti, da se najedo do sitega.

Iz tega sledi, če si revež, sestradan siromak, da prej izvršiš kaznjivo hudodelstvo po obstoječih zakonih, kakor pa če si bogatin.

Kaj je torej revščina? Na kratko povedano: »prokletstvo«. Gorje človeku, ki je revež. Vsa poštenost mu ne pomaga nič, ker so razmere tako silne, da privedejo poštenega, revnega človeka na pot hudodelstva.

Ali revščina ni samo prokletstvo, ampak je tudi socijalno hudodelstvo.

Človeška družba je tako uredila gospodarske razmere, da imamo sestradane reveže in vsega site bogatine.

Če n. pr. stopimo v afriški ali brazilski pragozd, se takoj prepričamo, ako opazujemo krdelo opic, ki se igra na drevju, da niso raznovrstne, to je da ni sestradanih in tolstih, ampak da so vse site opice. Če opice posedejo na sadno drevo, je tam živež za vse in ne samo za nekatere izbrane opice.

Pa saj nam ni treba hoditi po primere v pragozde Afrike in Brazilije. Stopimo k kmetu na dvorišče in kadar potrese kokošim zrnje, se lahko prepričamo, da je to zrnje za vse.

V človeški družbi ni tako. Lahko si najpridnejši človek, ki od zore do mraka tekaš za delom, pa ga ne dobiš, če imaš smolo. Kdor pa ne dobi dela, pa kmalu zabrede v največjo revščino, ker ne zasluži denarja, s katerim se kupujejo življenjske potrebščine.

Če si revež, tudi nimaš nikakega ugleda. Izvršiti ti ni treba prav nobenega hudodelstva, pa prideš vseeno v zapor. Policija naj te najde na mestu, kjer so reveži sumljivi, pa te prime kot potepuha. Obsojen boš na prisilno delo, pa če poveš sodniku še tako lepo zgodbo o svoji nesreči.

Ako bi z današnjimi proizvajalnimi sredstvi proizvajali premalo življenjskih potrebščin, tedaj bi bila še nekaj razumljiva taka ureditev, da imamo velike reveže in izredno bogate ljudi. Ali izdelanega in pridelanega imamo vsega preveč, toliko preveč, da je na svetu odpuščenih iz službe na milijone delavcev, ker pravijo oni, ki posedujejo proizvajalna in razdeljevalna sredstva, da se ne izplača produkcija, ker nosi premajhen dobiček.

Če si revež, te smatrajo v današnji družbi za ničvrednega človeka. Če si pa bogat parazit (zajedalec), ki se še ni nikdar v svojem življenju pritaknil dela, ker ti je oče zapustil veliko premoženje, si pa ugleden človek. Povsod so ti vrata odprta, vse te pozdravlja in slavi kot bistroumneža, čeprav si navaden tepec.

In zato je revščina socijalno hudodelstvo, ki ga je treba odpraviti v interesu človeške družbe same.

Revščina je prokletstvo za človeško družbo, ker ovira razvoj talentiranih ljudi, ki bi s svojim delom koristili vsej človeški družbi.

Angleški filozof Thomar Carlyle je izjavil, da je revščina pekel, ki se ga angleško ljudstvo najbolj boji. Povedal je resnico! (Prosveta.)

»Socijalistična stranka Jugoslavije« je ujedinjenje birokratov proti ujedinjenemu zavednemu delavstvu.

Vsaka vas svojega zaupnika!

V. PANIN. —k—

Slike iz bivše Rusije.

Tlačanstvo.

(Konec.)

»Torej so bili prej grajščaki boljši, kaj?«

»Boljši? . . . Kaj more biti tu boljše ali slabše? — Tak je, kakor ga je Bog ustvaril. Živi pač za se. Tedaj je bilo kaj drugega, tedaj je vladal gospodar nad nami, nad vaško občino z železno pestjo!«

»To so mučili ljudstvo, kaj? Hudobni so bili? . . .«

»Hudobni, strašno hudobni, za to so pač gospodje. — — Za nje je kmetova duša brez besed in brez vrednosti, tako se z njo zabavajo, uganjajo svoje šale z njo, besne nad njo!«

»Si li videl mnogo teh gospodov v svojem življenju, starček?«

Neodločeno zmaje z glavo; ne vem, ali pomeni da ali ne.

»Mnogo, ti božji človek, različne stvari so se dogodile. Mi vendar nismo bili nikaki ljudje, kaj bi se potem ne zabavali z nami? . . . Tisti čas je pričela izumrla Varvara Petrovna, ki je spravila svojega moža v grob, zelo piti in javno je pohajkovala z vsemi fanti po vasi okrog. Sama se je napila in silila fante, da so se napili, ter se udajala hudemu grehu. Kakor hitro je pa izvedela, da je eden njenih ljubimcev začel občevati z neko deklico v vasi, je takoj poklicala k sebi fanta in dekle. Sedi, gloda orehe in pije vodko. Medtem pa puli deklici en šop las za drugim — — — Revica tuli od bolečine, gospa se pa vrti od smeha, tako komično se ji je zdelo! Fant pa, ki je zagrešil, mora pri tem mirno sedeti, gledati ves prizor in včasih še celo sam izpuliti dekletu lase. Potem je prišla vrsta na fanta. Slekli so ga do nagega, položili pred noge gospodarice in tako dolgo tepli, dokler ni obležal v nezavesti . . . Tako se je razveseljevala — — —«

»In je to tako dolgo šlo?«

»Ali vem mar jaz ti, božji človek? Leto za letom je minulo, mnogo jih je preteklo kakor vode v reki — — — Ali taka ni bila samo ona! Še preden je šla v grob, je že tudi vzrastel sin. In on se je vrgel popolnoma po materi. Živel je tako življenje, da so se morali pred njim globoko priklanjati kmetje v vsem okraju, v obsegu sto vrst — — — Kakor hitro ni kdo snel klobuka z glave, bodisi, da ni videl gospodarja, bodisi da je sicer šel tja v en dan — takoj je moral iti v hlev, in tam so ga bičali, do smrti zbičali — — — Dva fanta — imenovali smo jih rablja — sta bila nastavljena posebej za pretepanje. Gospodar sam je stal zraven, gledal, se režal in si mencal roke, naslajal ob tem svoje gosposko srce. In koliko deklet — naj ga ne kaznuje Bog v svojem nebeškem kraljestvu — koliko deklet je uničil, ti božji človek — — — strašno — — — nešteto jih je! — — —«

Globoko je vzdihnil in molčal.

»Ali si bil tudi tedaj tako sam zase? Ali — — —«

V temi vidim, kako leze starček skupaj, čez nekaj časa pa povesi svojo glavo še niže in govori s tresočim glasom:

»Oh ti, kam greš, v kake daljine! Ne, tedaj je bila moja hiša v vasi polna ljudi. Bila je moja žena in dva fanta, Mitjka in Stepka. Imel sem tudi hčerko, rdečelično, krepko dekle; Alina se je imenovala. Toda saj vidiš, nikdar ne moreš videti, kaj imaš in kaj ne — — — Gospod da in Gospod vzame, ti pa, božji človek, moraš molčati in trpeti! Kaj pa hočeš drugega? — — — Večno moraš molčati, dokler te ne sprejme mati zemlja. V naročju zemlje pa ležita drug poleg drugega kmet in gospod, na onem svetu ne bo nobene razlike, tam ne more nihče več besneti . . .«

Strokovni pregled.

Okrog ujedinjenja strokovnih organizacij.

Na poslednje pismo »Medjusaveznega sind. odbora« je odgovoril »Glavni radnički savez« 23. dec., od katerega pisma pa prinašamo samo glavno vsebino.

»Glavni radnički savez« in slovenska »strokovna komisija« smatrata, da sklicanje drž. konference ni prezgodaj 7. in 8. jan. iz sledečih razlogov.

1. »Ker delajo sporazumni forumi za ujedinjenje strokovnih organizacij že 5 mesecev;«

2. Ker je prinesel poziv na konferenco ves delavski tisk;

3. Ker je bil objavljen poziv na konferenco v posebnih letakih;

4. Da so mogle vse organizacije v 25 dnevih pripraviti vse potrebno za konferenco itd., itd.

—

Po takem odgovoru, je M. S. Odbor na svoji seji z dne 26. dec. sklenil, da pošlje G. R. Savezu javni odgovor:

»Glavnom radničkom savezu.«

Ko smo Vam odgovorili na Vaš poziv na državno strokovno konferenco, smo bili že v naprej prepričani, da boste odbili našo zahtevo po izpremembi datuma konference. Bili smo gotovi radi tega, ker smo vedeli, da ste nam poslali poziv samo v pričakovanju, da ga bomo enostavno odbili, ali pa celo pustili brez odgovora. Vas je gotovo iznenadilo, da smo Vam sploh odgovorili in požurili ste naš predlog odbiti. Popolnoma razumljivo: Vam je bilo samo na tem, da se potom svojega lista predstavite naivnemu svetu kot ljudje, ki si žele ujedinjenja strokovnega gibanja, ali v resnici Vam ni bilo do tega niti oddaleč ne. Sicer pa med našimi strokov. organizacijami in Vašimi funkcijonarji sploh ne more biti ujedinjenja, ker bi tak čin ne pomenil ujedinjenja strokov. organizacij (ker teh vi nimate), ampak kooptiranje v strokovne uprave vaših funkcijonarjev brez članstva.

Mi smo Vam v svojem odgovoru, ki smo ga tudi mi natisnili v »Organizovanem radniku,« povedali, zakaj zahtevamo, da se odloži datum konference. En razlog smo pojasnili obširno, druge smo samo omenili. Omenili smo, da so med nami gotova vprašanja, ki se morajo predhodno razčistiti prej nego bi se našli naši in Vaši delegati na skupni konferenci.

Ker ste Vi odbili naš predlog, izgleda, da bi bilo treba prekiniti vsak nadaljnji pogovor. Ali mi Vam moramo dati pred širokimi množicami svoj pravi odgovor, kateremu ste se vi hoteli izogniti.

Ali še prej se moramo ozreti na neke stvari iz Vašega odgovora.

1.) Razlogi, ki jih naštevate, da opravičite nemožnost odložitve datuma konference, so popolnoma neopravičeni, so pa iskreni in odkrivajo vso Vašo slabo maskirano igro. Vi ste se sporazumeli s Šmitranom, Kristanom in Koraćem in Vam to zadostuje: ujedinjenje je za Vas s tem postalo izvršena stvar. Delavcem po strok. organizacijah, katerih koze se ujedinjenje tice, o tem ni treba vedeti, se mani odločevati.« —

2.) »Vi ste za nevezane mandate in da bi oboji vezane mandate, nasledete tak razlog, ki ne velja niti za stao izgovor.« — »Vezani mandat pomeni, da delegat govori in glasuje tako, kakor hoče masa, ki ga je delegirala. Ali Vašim delegatom mandat sploh ne more biti vezan, ker ni nikogar, ki bi jim ga vezal, t. j. vasi delegati ne bodo delegati organizacij, njihovih članov, ampak delegati uprav, ki jih je postavila policija. Vam je dovolj, da so Vas Vaši protektorji iz vlade vezali za Amsteraam.

3.) »Nimamo ničesar proti temu, da smatrate svojo konferenco za izvršitev svojega dela za ujedinjenje strokov. organizacij. Upamo, da bo to tudi konferenca potrdila.« —

— In sedaj, da Vam damo svoj pravi odgovor na Vaš poziv na strokovno konferenco:

Po skoro enoletnih neuspelih naporih, da pod G. R. S. stvorite strokovno gibanje iz nekdanjih organizacij C. R. S. V. ste se združili s predstavniki općeg radničkog saveza v Zagrebu in strokovne komisije v Ljubljani in sklicali konferenco, na katero ste blagovolili pozvati tudi M. S. O., ono organizacijo, ki ste jo do včeraj imenovali anarhistično, tavansko in podzemeljsko. Ali ste bili v resnici tako naivni, da mislite, da bi strok. organizacije okrog M. S. O. poslale delegate na to konferenco birokratov, ki nimajo mandatov od delavcev.« —

— »Da bi bilo delegatov M. S. O. in »G. R. S.« in ostalih skupin, ki so z Vami, sploh mogoče, bi bilo treba predvsem razčistiti med nami in Vami niz vprašanj, ki bi se mogla izpustiti za konferenco.

Ta vprašanja so:

1. — Vprašanje delavskih domov, knjigarne in tiskarne »Tucović« in drugov ustanov delavnega razreda, ki si jih je G. R. S. brezpravno prisvojil;

2. — Vprašanje arhiva materijala in blagajn posameznih savezov in podsavezov ter podružnic, ki jih G. R. S. brezpravno drži, in ker je vzeto zakonitim upravam teh savezov in podružnic

3. — Vprašanje poedinih uprav Vaših zvez in podzvez, ki so protizakonito prevzele vlogo uprav.

I.

Vprašanje delavskih domov in ostalih odvzetih ustanov delavskega razreda.

G. R. S. je nastopil in nastopa kot lastnik delavskih domov v Beogradu in Sarajevu in še v nekaterih krajih. Isto tako nastopa G. R. S. kot lastnik drugih delavskih ustanov — knjigarne in tiskarne »Tucović« i. dr. — ter postopa s temi ustanovami kot pravni lastnik, ki si dovoljuje, da daje domove v najem nedelavskih stanov, da prodaja knjigarno itd.

Ni potreba, da Vam pojasnjujemo, po kateri poti ste prišli do domov in ostalih delavskih ustanov: Vi ste jih dobili iz roke oblasti na podlagi nekega odloka g. ministra za notr. zadeve, ki ni niti z enim zakonom pooblaščen, da določuje, komu naj pripada kaka imovina.

Da Vas spomnimo na sledeča dejstva:

12. junija t. l. je beograjsko delavstvo poslalo vlogo ministrskemu svetu, v kateri se poleg drugega zahteva, da se delavski domovi izroče v roke delavskih strokov. organizacij, kot njihova lastnina. Vlogo je podpisalo 17 strokov. organizacij.

Na to vlogo je črez mesec dni prišel ustni odgovor, da je ministrstvo za notr. zadeve sklenilo, da preda domove v Beogradu v roke »G. R. Saveza« in naj se nezadovoljna stranka obrne na sodišče.

Ko so predstavniki strokovnih organizacij rekli, da G. R. S. ni izvoljen forum in da je zakoniti predstavnik delavskih strokovnih organizacij, C. R. S. V., je g. minister odgovoril:

»Ministrstvo za notranje zadeve smatra, da je naslednik imovine delavskih organizacij G. R. S. in kot takemu mu izroča domove. Delavci morejo v sporazumu z njimi delati v toliko, ker tam niso komunisti. Sicer naj se pa obrne nezadovoljna stranka na sodišče.«

Ta teza o nasledstvu delavske imovine je bila pobita v 6. štev. »Radničkih Sindikata« z dne 9. julija t. l., kjer je na podlagi izvodov iz resolucije Strokovnega Kongresa Ujedinjenja z dne 24. aprila 1919. l. v Beogradu, dokazano, da je stari G. R. Savez nehal obstojati od tega kongresa dalje in da je lastnik domov in ostale imovine C. R. S. V., odnosno organizacije, ki so v njegovem sestavu. Beograjski domovi so last beograjskega strokovnega sveta i C. R. S. V.« —

— »Iz rok policije je »G. R. S.« prejel beograjske domove, knjigarno in tiskarno »Tucović« 9. jul. t. l. brez vsake pravice in brez kakršnekoli poveritve proletarijata. Na isti način ste vzeli domove v Sarajevu in druge ustanove v drugih krajih in sedaj jih protizakonito držite v svojih rokah.

II.

Arhivi in blagajne strok. organizacij.

Dokaže, da so jih vzeli v svoje roke na isti protizakonit način. — uredn.

III.

Postanek poedinih Vaših »savezov« in »podružnic« ter njihovih uprav je popolnoma protizakonit in ne temelji na zaupanju delavskega razreda. Takih uprav delavski razred ne more smatrati za svoje predstavnike.

To so vprašanja, ki bi morala biti predhodno razčiščena. V tem pravcu bi se moralo storiti sledeče:

Prvo: Domovi in ostale ustanove delavskega razreda se morajo izročiti strokovno-organiziranemu proletarijatu. Ta izročitev se mora izvršiti z glasovanjem članov, zbranih okrog M. S. O. in »G. R. S.« (kolikor jih ta ima.) Pravico glasovanja morajo imeti vsi delavci, ki so bili člani strokovnih organizacij do »Obznane.« Ti delavci, vaši (ako jih je kaj) in naši člani naj bi se sestali na lokalnih skupščinah in izvolili krajevne strokovne svete, ki naj bi se jim izročili domovi in ostala imovina.

Drugo in tretje: Arhivi, materijal in blagajne poedinih strok. organizacij iz »G. R. S.«, ki so bile pridobljene od oblasti, a ne poverjenjem delavcev naj se predajo zakonitim upravam, ki so bile izvoljene na poslednjih kongresih savezov in na skupščinah podružnic. Na novo stvorjeni savezi, ki so nastali z umetnim cepljenjem že obstoječih, se ne priznajo in njihovi člani se smatrajo za člane savezov, katerim so do cepitve pripadali.« — Nadalje pravi v svojem pismu: »Ujedinjenje delavskih strokovnih organizacij se more izvršiti samo na tej podlagi: 1.) nepomirljiv razredni boj in 2.) strankarska nevtralnost strok. organizacij.

Svoje pismo konča:

»To vam je odgovor Medjusaveznega sindikalnega odbora na poziv na konferenco ujedinjenja. To Vam je odgovor pred celokupnim proletarijatom in on bo izrekel svojo sodbo, če smo Vam odgovorili tako, kakor je edino mogoče odgovoriti onim, ki so samo s pomočjo policije zajahali pečate in arhive in se usedli v domove, pridobljene od policije.

Naslonite se na zaupanje proletarijata in sprejmite naš predlog in ujedinjenje bo na mah gotovo. Ampak ujedinjenje delavcev, in ne ujedinjenje Vas, kopice funkcijonarjev z delavskimi množicami, ki niso z Vami in katere so proti Vam.

Beograd, 26. decembra 1921.

Medjusavezni Sindikalni Odbor.

—

Ker je G. R. Savez odbil predlog M. S. O., da se rok za ujedinjenje odloži za mesec dni, se M. S. O. ne bo udeležil konference ujedinjenja, določene od strani G. R. Saveza brez vsakega sporazumljenja z M. S. O.

Medjusavezni Sind. Odbor.

—

Začasna pravila medjusaveznega sindikalnega odbora nevtralnih delavskih strokovnih organizacij Jugoslavije.

1.

Profesijonalne zveze prometnih in transportnih delavcev in uslužbencev Jugoslavije, rudarjev, natakarjev, monopolskih delavcev, stavbinskih delavcev, drvarjev, tovarniških in nekvalificiranih delavcev, usnjarskih delavcev, pleskarskih delavcev, brivskih delavcev, trgovskih pomočnikov in akcijski odbor kovinarjev — obnavljajo svoje organizacije na podlagi odloka ministrskega sveta Pov. J. B. 5992 od 23. maja 1921. l. na podlagi strankarske nezavisnosti strokovnih organizacij.

Radi uspešnejše zaščite gospodarskih interesov delavskega razreda so omenjene zveze izvolile odbor, ki se imenuje medzvezni strokovni odbor in on je začasna centralna inštanca vseh nevtralnih delavskih strokovnih organizacij.

Sedež M. S. O. je v Beogradu.

2.

Medzvezni strokovni odbor sestavljajo po eden predstavnik ujedinjenih profesijonalnih zvez, ki jih volijo uprave zvez. Plenum odbora voli iz

---

Molči in poriva z malo vejo neizgorelo, še tleče oglje v sredino ognja, kakor da bi zbiral svoje misli, raztresene po poti življenja — — —

»Alino, svojo hčerko mislim, je tisti čas gospodarjev sin silno vzljubil. Ukazal ji je, da pride v njegove sobane. Deklica se je pa upirala — — — »Nočem, nočem« — tako je govorila. Mati srečna in tudi jaz, sva ji dolgo prigovarjala: mi smo vendar sužnji gospode, gospodar ima oblast nad našim telesom kakor tudi nad našo dušo — — — Ali se sme tu ugovarjati? — — — Ali pa razume to dekle? Jo bo srečala pamet — — — gospodov sinček se razljuti, pošlje svoje služabnike, da s silo pripelje dekle v svoje sobe — — — Najstarejši, Mitjka, je imel prerad svojo sestro — — — On je stopil s sekiro v roki pred služabnike in zagrozil: »Vsakega, ki se drzne dotakniti moje sestrice, bom ubil!« Tako so posli še bolj zbesneli; obkolili so ga od vseh strani, mu izbili sekiro iz roke, ga vrgli na tla, ga tepli in pretepli skoro do smrti — — — Medtem so vlekli drugi služabniki dekle za lase k gospodarjevemu sinčku. Najmlajši fant je bil ravno na polju. Mojo Alenčico so vlekli, jaz pa sem šel zadaj — — — plakal sem, nisem mogel premagati svojega očetovskega srca, šel sem potrt in pobit — — — Najstarejši sem bil tedaj v vasi — — V gosposkih sobanah se je moje dekle trdno držala, bila in grizla okrog sebe — — — na noben način ni hotela ubogati gospodarja. Tedaj se je gospodarjev sin še bolj razkačil, poklical je vse služabnike, ukazal je zvezanega in zbičanega Mitjko sleči, sam je lastnoročno zvezal fantu roke z vrjo, ki sem jo moral jaz prinesti, potegnil je vrv čez drog ob strehi hleva, ga potegnil kvišku — — — členi so pokali in vse telo je viselo nad zemljo v višini enega aršina na rokah, dvignjenih proti nebu — — — oči so se zalile s krvjo, fant je hropel kakor bik pod nožem —

». . . In tu, pred visečim sinom . . . obrnil sem se proč, nisem vzdržal . . . zaprl sem oči . . . tu je omadeževal mladi gospod telo zvezane Alenuške . . . Bog . . . Potem ko se je na njej dovolj nasitil, je začel z žarečim kosom železa žgati podplate Mitjke . . . da bi videla Alenuška, kako umira njen branitelj. Nato so vrgli zvezano, nago deklico na cesto, ljudem v zasmeh . . . Ali, ti božji človek, tega ni mogla prenesti, ponosna je bila in uporna, moja dekle . . . Zvečer se je obesila na skednju!«

»In Mitjka, starček?«

»In Mitjka je visel tako dva dni, potem je umrl . . . ali strašno je stokal . . . Jaz sem vedno stal pri hlevu, hotel sem noter, ali posli so me bili in odgnali . . . Niso dovolili, da bi se ga snelo. Ko se je pa vrnil domov drugi sin s polja in ko je slišal vso zgodovino, je skril pod svojo suknjo sekiro in se je skrivaj splazil k mlademu gospodu . . . hotel mu je vzeti življenje, ali Bog se ga je usmilil, ni dopustil greha. Ko je odšel moj Stepka s sekiro, ga je zagrabil od zadaj kočijaž. Iztrgal mu je sekiro, in fant je bil tako pretepen, da so mu bila polomljena vsa rebra in da mu je tekla kri iz vratu . . . Dva tedna je tako ležal, potem ga je dala stara gospodinja za njegovo predrznost v vojaško službo. Tedaj je bila dolga služba, petindvajset let je trajala. In tako je izginil moj otrok brez sledu . . . ali so ga poslali v Sibirijo . . . ali je mrtev, ali še živi . . . sam Bog ve! . . .«

Nisem mogel pozabiti tragične postave tega Mitjke, ki je bil obsojen na počasno mukepolno smrt, obešen za roke na drog . . . Ponovno vprašam:

»In Mitjka, moj dobri starček?«

»Da, Mitjka . . . No, umrl je blagi! Visel je, visel tako, da naposled ni mogel tega vzdržati in je umrl . . . Ali tudi mrtvemu ni hotel odpustiti razjarjeni gospodar. Ukazal je vreči truplo psom, da ga požro. Moja stara in jaz sva se vrgla na zemljo, s sol-

svoje sredine izvrševalni odbor sedmih oseb. Izvrševalni odbor določi iz svoje sredine: predsednika, tajnika in blagajnika M. S. O., a plenum določi od ostalih članov trojico v finančno kontrolo.

3.

Naloga M. S. O. je, da potom ujedinjenih strokovnih zvez vodi nepomirljiv razredni boj in varuje gospodarske interese delavskega razreda v Jugoslaviji in da z združeno akcijo v njem ujedinjenih strok. organizacij pomaga uresničiti gospodarske cilje delavskega razreda.

Za ta cilj bo delal M. S. O.:

1.) z razvijanjem, krepljenjem in združevanjem obstoječih strok. organizacij v krajih, industrijah in obrtih, kjer so strok. organizacije slabe, ali jih ni, ter z organiziranjem krajevnih strokovnih svetov;

2.) z razvijanjem razredne zavesti, strokovnega in proletarskega izobraževanja, s pismeno in ustno propagando in agitacijo v delavskih množicah;

3.) z organiziranjem in zbiranjem statističnega materijala, v katerem se zrcali položaj delavskega razreda, razvoj delavskih strok. organizacij, važnejši gospodarski pojavi in gospodarski spori med delom in kapitalom;

4.) z upravljanjem in vodstvom važnejših strokovnih akcij s podpiranjem iz stavkovnega fonda, stavk, ki presegajo materijelno moč poedinih zvez; začasni M. S. O. bo izdelal začasni statut stavkovnega fonda in bo določil način zbiranja sredstev za ta fond;

5.) z delom za ustanovitev posredništva za zaposlenje članov vseh strok. organizacij;

6.) z dajanjem pravne zaščite članom vseh svojih organizacij in z zastopanjem organizacij pred državnimi oblastmi v vsej državi;

7.) z izdajanjem poročil o strokovnem gibanju;

8.) z izdajanjem originalnih in prevedenih brošur radi upoznavanja delavcev s strokovno borbo;

9.) z izdajanjem svojega organa radi razpravljanja in brambe gospodarskih interesov in pravic delavskega razreda.

4.

Organizacije v sestavu M. S. O. morajo plačevati M. S. Odboru kvoto 10 % plačane članarine. V tem, kakor tudi v vseh ostalih poslih so odnošaji med posameznimi zvezami in M. S. O. navadni odnošaji med profesijonalnimi zvezami in njihovo centralno instanco.

5.

M. S. O. je začasna ustanova, dokler skupni kongres nevtralnih strok. organizacij ne izdela stalnih pravil.

Radi tega je glavna naloga M. S. O., da organizira in pripravi vse, kar je potrebno za kongres vseh nevtralnih strok. organizacij. M. S. O. mora sklicati kongres najdalje v roku šest mesecev od svoje ustanovitve.

Poleg tega je njegova najglavnejša naloga, da izvede otvoritev še ne otvorjenih strok. organizacij na podlagi gori omenjenega odloka ministrskega sveta o strankarski nevtralnosti strok. organizacij.

6.

Skupni kongres nevtralnih strok. organizacij bo imel nalogo:

1.) da izdela stalna pravila M. S. O., katerih projekt bo predložil kongresu začasni M. S. O.;

2.) da izdela pravila stavkovnega fonda, katerih projekt bo predložil začasni M. S. O.;

3.) da odloči o slučajni potrebi pregrupiranja strok. organizacij;

4.) da izrazi svoje stališče o postanku in korakih »gl. radničkog saveza« z ozirom za nasilno jemanje delavske imovine in na brezpravno prisvajanje arhivov in blagajn poedinih zvez in podzvez;

5.) da izrabi svoje stališče o zaščiti prava koalicije delavskega razreda, o brezposelnosti in o delavskem zakonodajstvu;

6.) da še neujedinjenim strok. organizacijam da direktive in roke za ujedinjenje. (Dalje prih.)

Drugo pismo M. S. O. ministru za socijalno politiko radi neotvorjenja strokovnih organizacij.

Gospodu
ministru za socijalno politiko
Beograd.

Gospod minister!

Pred nekoliko dnevi smo Vam poslali pismo radi preganjanja delavstva v Jugoslaviji in prosili za hitro intervencijo v korist istih. — Opozorili smo Vas na odlok ministrskega sveta in rešenje min. za notr. zadeve Pov. J. B. štev. 5992 od 23. maja 1921. Še do danes nismo dobili odgovora. Vprašamo, ali je g. minister kot pristojna oblast podvzel kake korake v tej zadevi.

Gospod minister, od vseh strani Jugoslavije prihajajo pritožbe delavstva, da jim oblasti ne samo ne dovoljujejo ne samo delovati v svojih gospodarskih organizacijah, temveč jih, v slučajih, da prosijo dovoljenja za delovanje, zatirajo in preganjajo.

Dovolite, g. minister, da Vam navedem nekoliko konkretnih slučajev. Okr. načelnik v Šabcu noče slišati ničesar o otvoritvi delavske strokovne organizacije in trdi, da nima nobenega odloka v tej zadevi in tudi če bi ga imel, bi bila to njegova stvar, ali dopusti delovanje ali ne! V Skoplju je podoben slučaj, v Kruševcu, Prokuplju, Kragujevcu, Zemunu, Šabcu isto. Na vse strani šikaniranje in trpinčenje revnih in od nobenega zaščitenih delavcev. Naši sodrugi, delavci nam poročajo iz Banjaluke dne 23. dec. 1921, da so tam policijske oblasti zaprle delavce, rudarje: Dragotina Jakoba in Pero Stojanovića. Razlog: sodrug Jakob je vzel ta dan pet izvodov kolektivnih ugovorov in jih razdelil med delavstvo.« . . . . .

— »Takih slučajev imate na vseh koncih in krajih. Vzrok temu je to, da policijske oblasti ne reprezentirajo ljudi višje izobrazbe, ki bi mogli razumevati koristi in življensko vprašanje delavskega razreda in na podlagi tega tudi koristi naroda in vse družbe.

Gospod minister! Najodločneje protestiramo proti nasiljem, ki se vrši nad delavskim razredom, nad njihovimi gospodarskimi organizacijami od strani samooblastnih policijskih organov. Zahtevamo od Vas, da v interesu socijalnega miru in pravice, kateri edini morate služiti, da zavzamete energično stališče in da po svojih organih inšpektorata dela storite vse, da se delavskemu razredu Jugoslavije že enkrat omogoči organizirati se in potom svojih organizacij zaščiti tako sebe, kakor družino, ki umira gladu.

Napačna politika, ki se pri nas izvaja napram delavskemu razredu ne vodi v dobro; prepričani smo, g. minister, da ste Vi istega prepričanja. Radi tega je od Vas odvisno, da zaščitite potlačene.

27. decembra 1921.

Beograd.

Medjusavezni Sindikalni Odbor.

Železničarjem!

30. decembra 1921. l. so bili pri ministrstvu za promet delegati »koalicije« železničarjev in so ga prosili, naj jim vsaj za to leto izplača 13. plačo. Gospod minister jim je odgovoril, da ni mogoče izpolniti niti te zahteve.

Delegati so predočili g. ministru, da bodo železničarji prisiljeni, da zapustijo službo in da se izselijo v države, ki se bolj brigajo za delavce. Gospod minister je na to odgovoril, da to lahko store, a on ne more pomagati, če v državni blagajni ni denarja.

Torej za Vranglovce in druge trote je dovolj denarja, a za najproduktivnejšo silo, kakor so železničarji, ga ni!

Sodrugi, železničarji, sedaj lahko vidite, kaj je solidna in močna strokovna organizacija. Železničarji, v staro svojo strokovno organizacijo, v kateri si boste z razrednim bojem priborili svoje pravice!

S prošnjami, poklekanjem in metanjem na trebuh se ne doseže ničesar.

Naprej!

Razredno zavedna orijentacija franc. proletarijata.

1. Francoska socijalna demokracija.

Francoska socijalna demokracija je med svetovno vojno bolehala na isti krizi kot povsod drugod: **bila je delavska stranka samo v besedah; v dejanju pa je bila čisto buržujska stranka.** Njeni voditelji **Longuet, Renaudel, Thomas, Loncheur** i. dr. so ves čas vojne sodelovali v parlamentu z meščanstvom le tu pa tam so podali kak protest proti preizrazitemu imperijalizmu, da si ne bi odtujili delavskih množic. Do kake izjave proti vojni ali do kakega revolucijonarnega čina proti šovinizmu pa ni prišlo.

Edini resni nasprotnik francoskega šovinizma in militarizma je bil veliki socijalist **Jean Jaures.** Žal, da ga je roka francoske meščanske reakcije usmrtila že v začetku svetovne vojne.

Francoski proletarijat se je po svetovni vojni vračal domov z drugačnimi občutki kot naš. Zmagovalno navdušenje je prevzelo ves Francoski narod, saj je bil strt najhujši »sovražnik« — Nemec. Francosko delovno ljudstvo je pač upravičeno pričakovalo, da mu bo buržuazija hvaležna za prestane junaške žrtve in da se prične po vojni doba vsesplošnih in temeljitih socijalnih reform. Želja po mirnem socijalnem razvoju je bila značilna poteza vseh slojev.

Toda razočaranje je kmalu prišlo. Treznejše misleči elementi so takoj po končani vojni uvideli, da se mora proletarijat orijentirati v svoji, izrazito razredni smeri. Pa tudi buržuazija in imperijalistični krogi niso mogli dolgo prikrivati svojih načrtov zasužnjiti delovno ljudstvo. Zato se je med delavstvom kmalu pojavila razredno-zavedna struja, ki je začela neizprosen boj z vsakim polovičarskim reformizmom. Naravno je, da je v takem položaju tudi socijalna demokracija postala bolj odločna. Vendar pa je bil proces razkola v delavskih vrstah nekoliko počasnejši kot pri nas.

Drugi mednarodni delavski kongres l. 1920 je s svojo neizprosno dosledno-stjo in nepopustljivostjo v zahtevi razrednega boja z bengalično lučjo posvetil v francoske razmere. Se več; Francoska delegacija je dobila od izvrševalnega mednarodnega odbora na pot posebne pismene smernice, ki so francoskemu proletarijatu odločno in jasno povedale, kakšno mora biti njegovo gibanje.

Izvrševalni mednarodni odbor je bil skrajno mil in popustljiv do francoskega proletarijata — a neizprosen in strog nasproti njegovim oportunističnim in buržujsko mislečim voditeljem. Zato se je po mednarodnem kongresu začel v francoski socijalni demokraciji načelni razkroj v razne struje. Močna struja je bila za zmerne socijalne reforme in za sodelovanje z buržuazijo; njen vodja Longuet — zato se ta struja splošno lahko imenuje struja **»Longetistov«**; njena značilna poteza je oportunizem (koristolovstvo) in meščansko mišljenje. Pa tudi komunistična struja je pridobivala zase vedno več pristašev med razredno zavednim delavstvom.

Do odločilnega spora je prišlo koncem l. 1920 na kongresu socijalistične stranke v Toursu.

Na tem kongresu je zmagalo levo krilo, ki je ustanovilo komunistično stranko Francije.

2. Poraz socijal-demokratov v strokov. organizaciji.

V Lill-u je pa prišlo l. 1921. do razdora tudi v strokovnih organizacijah. Glavni vzrok je bil dejstvo, da se je splošna delavska zveza (C. G. T. = Confédération Générale Travailleurs) pod vodstvom **Jouhaux-a** vedno bolj nagibala na desno, da se je vedno bolj bližala buržuaziji ter zastopala načelo sodelovanja z vsemi stanovi in da je začela sodelovati pri kapitalistični mednarodni konferenci dela v Genfu. Vendar pa je bilo na zborovanju že toliko zavednih delegatov, da se je skoro polovica (1352 proti 1572!) zastopanih organizacij odločila za izrazito delavsko smer ter osnovala v enotni organizaciji svoj lasten revolucijonaren pododsek (C. S. R. = Confédération Socialiste Révolutionnaire).

---

zami in jokom poljubljala gospodarjeve noge . . . on naju je vedno brcnil v obraz s prednjim delom svojih čevljev . . . in razjarjeno je kričal: Vi roparji, lopovi, uporen rod ste prinesli na svet, uničil, poteptal vas bom! — Midva pa poljubujeva in objemava njegove noge . . . Očividno so že preveč okrvavele najine stare solze, kajti naposled se je mladi gospodar omehčal . . . mlade Kristusove duše ni končal, ni vrgel Mitjkinega trupla psom, ampak ga izročil nam, da ga pokopljemo. Ali prišla je nova nesreča. Naš duhovnik je bil tedaj star, strog mož, neomajno se je držal božje besede in tedaj se je tudi on razljutil. »Ne bom ga pokopal,« je dejal, »kajti njegova duša je prokleta: uprl se je svojemu gospodarju. Gospodarja je poslal Bog, torej ga morajo vsi spoštovati in se globoko pred njim priklanjati! . . . Prosili smo in prosili, ali vse ni nič pomagalo, ni hotel pokopati našega sina, ti božji človek! Moja stara in jaz . . . zbolela sva od same žalosti . . . ali nič ni bilo storiti, sva morala pokopati svojega fanta brez popa in brez molitve. Ko smo se omamljeni, od težke bolesti onesveščeni s pokopališča pomikali proti domu, zapazim, da se je začelo stari blesti . . . In res, kmalu je popolnoma prišla ob pamet . . . ni hotela jesti, venomer je videla strašno pošast . . . in kmalu je umrla, draga!«

Globoko vzdihne in njegova siva starčkova glava se še bolj skloni k tlom.

Z nepojmljivim strahom vprašam:

»In ti, moj stari?«

»Kaj? . . . je hipoma vprašal, kakor bi se preplašil iz globokega pozabljenja — »jaz . . . ti vprašaš, kaj je bilo z menoj, ti božji človek? Jaz živim in zaradi mojih grehov me noče vzeti k sebi Bog. Vaška občina se me je pa usmilila in me rešila. Košček kruha, kapljo vode in sit sem. Ne potrebujem mnogo!«

Zopet molči. Zlezel je v samega sebe, kakor bi se bal pred menoj, pred mojimi strupenimi vprašanji, ki so prelistala toliko grenkih strani njegovega preteklega življenja.

Ura za uro poteka. Ne vem, ali čas teče, ali tiho stoji . . . Neprodirna noč, prenapolnjena s strašnimi sanjami vlada še vedno nad rusko stepo.

Pogledam proti nebu . . . bleče migljajo zvezde, kakor da bi hotele ugasniti.

Ogenj je že davno pogasil. Ali zakaj ne morem zatisniti svojih oči? . . . Spanec je popolnoma zbežal, in samo črne misli me v trumah obletavajo kakor temne, nočne pošasti. .

Motrim sključeno starčkovo postavo pred seboj, neskončno nasprotujoča čuvstva se bore v meni . . . — Včasih bi vstal, zadel na ramo po udarcih usode sključenega možička in — kakor dela kača s trepetajočimi ptiči — zabodel svoj trpki pogled v njegov brezstrasten, zaprt, suh obraz:

»Starec, ki si sam prinesel vrv, da obesijo tvojega sina, kaj si? Povej, ali pošast, ali svetnik? . . . Ali imaš dušo? . . . Ali bije v tebi srce? . . . Ali si samo nočno strašilo, strašilo mojih možganov v blodnih sanjah, blodeča, fantastična senca na licu ruske zemlje, prenapolnjene z mukami in trpljenjem? . . . Teman notranji glas mi šepeče: Ne smeš soditi . . . Razumevaj in prikloni se spoštovanja poln pred neznanim mučenikom! . . .

Potem raste pred menoj sključeni starček, zraste v ruskega orjaškega junaka, in zdi se mi, kakor da bi nosil na svojih sključenih ramah vso težo trde usode ljudstva, ki je stoletja ječalo v suženjstvu, čigar življenje je bilo neskončno trpljenje, ki je do dna izpraznilo kupo nečloveških muk, čigar trepalnice so rosile solze in plakanje . . . Naokrog vlada še vedno neprodirna, pošastna noč.

Notranji razdor v enotni strokovni organizaciji ni mogel dolgo ostati brez slabih posledic. Že na zborovanju zveznega odbora (Comité Confédéral National) 20. septembra je reformistična struja izključila vse revolucijonarne organizacije iz splošne del. zveze. Glasovalo je za izključitev 63 delegatov, proti je bilo 56 — 10 pa se je vzdržalo glasovanja. S to umetno, slučajno večino je hotela reformistična struja onemogočiti enotno strokovno organizacijo. Vendar pri tem ni moglo ostati. Opozicija je bila premočna in je začela takoj delovati na to, da se skliče izredni zbor, ki naj se izreče za enotno, nedeljeno organizacijo.

Revolucijonarna manjšina je določila, da se vrši takozvani unitarni (edinstveni) kongres v Parizu dne 22., 23. in 24. decembra.

»Socijalno« demokratska »večina« je spletkarila na vse mogoče načine proti novemu kongresu. Taktika izvrševalnega odbora Splošne del. zveze je bila zelo hinavska. V svojem dnevniku »**Le Peuple**« je izjavljala, da hoče kongres uničiti enotno organizacijo in ustanoviti svojo novo revolucijonarno delavsko zvezo.

Ko je 17. decembra pripravljalni odbor unitarnega kongresa pismeno obvestil osrednje vodstvo Splošne del. zv., ni dobil nobenega odgovora. Pač pa je »**Le Peuple**« objavil notico, da bo odbor na dan otvoritve unitarnega kongresa v Frankfurtu.

Zadnji večer pred otvoritvijo kongresa je Sploš. del. zv. sporočila pripravljalnemu odboru brzojavko tajništva Rdeče strokovne internacijonale, kateri predlaga **Lozovski** amsterdamski strokovni internacijonali, da naj se čimprej snidejo delegatje internacijonale ter Francoske večinske in manjšinske strokovne organizacije, da tako rešijo enotno organizacijo razpada, ki bi koristil le buržujski reakciji. Amsterdamska internacijonala pa je v sporazumu s francosko Spl. del. zv. odgovorila, da z veseljem konstatira priznanje, da spletke rdeče internacijonale koristijo le buržuaziji ter predlaga, da se konferenca vrši začetkom januarja izključno med delegati obeh internacijonal, pod pogojem, da se unitarni kongres odgodi. — Iz vsega se vidi jasno, da je Sploš. del. zv. namenoma spletkarila do zadnjega trenutka, ker je izmenjane brzojavke sprožila šele neposredno pred otvoritvijo kongresa. Tako so bila pogajanja onemogočena.

Kongres je zboroval od 22. do 24. decembra. Udeležba »manjšine« je bila sijajna. **Udeležilo se ga je nad 1500 organizacij.** Debate so bile precej vroče, kar je umljivo pri zborovanju raznih struj. Vendar pa so se v eni točki prav lahko enoglasno združili: **Strokovna organizacija mora ostati enotna za vse delavstvo.** Poslali so deputacijo (odposlanstvo) k tajništvu Sploš. del. zv. ter zahtevali, da prekliče vsa — izključenja in da se drži točno lillskega dogovora. **A tajništvo se ni hotelo pogajati — pač pa je izključilo iz Sploš. del zv. vse zborujoče organizacije!**

Kongres ni mogel doseči sporazuma z osrednjim vodstvom. Gotovo je le eno dejstvo: **Enotnost strokovne organizacije zahteva ves francoski proletarijat in jo bo izvedel kljub spletkam buržujskih eksponentov.**

Da se enotnost organizacije zopet upostavi, zahteva kongres, da tajništvo Splošne del. zveze skliče nov občni zbor tekom prvega polletja 1922, kjer bo proletarijat sam odločal v svoji organizaciji. Če pa izvrševalni odbor do 31. januarja ne določi občnega zbora, tedaj bo komisija, ki jo je sestavil unitarni kongres, sama sklicala kongres, ki bo odstavil sedanje vodstvo in izvolil novo.

Da pa kongres pokaže svojo odločnost, da se ne pokorava »socijalno«-demokratskemu birokratizmu, je določil soglasno, da od 1. januarja dalje nobena organizacija ne bo več plačevala svojih prispevkov Splošni del. zvezi. Zato pa otvori začasna komisija svojo pisarno, da bo vršila posle tajništva.

Kdor hoče pravilno oceniti stališče socijal-patrijotov v strokovni organizaciji, mora čitati francoske buržujske liste, ki ne morejo prehvaliti desničarjev in jim obenem dajejo nadaljnja navodila za uspešno protidelavsko politiko.

Mednarodni pregled.

Rusija.

IX. vseruski kongres sovjetov.

24. dec. 1921 se je otvoril v Moskvi deveti vseruski kongres sovjetov. Dnevni red kongresa je bil sledeči: 1. Poročilo vseruskega centralnega izvrševalnega komiteja in sovjeta ljudskih komisarjev o zunanjem in notranjem položaju republike; 2. o pomoči gladujočim; 3. rezultati nove gospodarske politike; 4. rdeča armada; 5. vzpostavitev gospodarstva na deželi, zlasti v gladujočih krajih; 6. finance in proračun; 7. vprašanja kooperacije; 8. volitve.

Na kongres je prišlo 1819 delegatov, izmed 1690 članov ruske komunistične stranke.

Kongres je otvoril Kalinin. Za njim je nastopil Lenin z dveurnim govorom o notranjem in zunanjem položaju sovjetske republike. V svojem govoru je izvajal sledeče: Brez ozira na konec vojne in na to, da delovne množice v kapitalističnih državah še niso pričele z revolucijonarnim bojem, kapitalizem stalno propada. V vojaškem in gospodarskem oziru smo brezdvomno mnogo slabejši od kapitalističnih držav, ali mi jih neizmerno prekašamo s svojo notranjo silo. Široke množice delovnega ljudstva stoje za nami in zato ne more uničiti naše republike niti najmočnejša kapitalistična država.

Glavni cilj vsega delovnega ljudstva Rusije je organiziranje in vzpostavitev našega gospodarstva. Začasno nismo z nobeno državo v bojnem stanju, ampak smo v takozvanem ravnovesju, ki pa ne more večno trajati. Pripravljeni moramo biti na nove napade. Mi se dobro zavedamo, koliko zla prinese vsaka vojna in zato kolikor mogoče pri vseh pogodbah odstopamo, samo da ohranimo mir. Ali vendar se ne moremo odpovedati vsemu. Ali ako bosta Poljska in Finska še nadalje ogrožali našo republiko, smo pripravljeni, da se dvignemo vsi kot en mož za zaščito sovjetske republike. Zato ne smemo nikdar pozabiti rdeče armade.

Naša nova gospodarska politika je rodila že mnogo uspehov. To politiko moramo nadaljevati samo še z večjo energijo in odločnostjo. Uspehi te gospodarske politike tudi vedno bolj zbližujejo kmete z delavci.

O pomoči gladujočim je poročal Kalinin. Iz poročila se vidi, da je vlada ukrenila vse, kar je bilo v njeni moči. Inozemska pomoč znaša doslej **2400 pudov raznovrstnega blaga in 4 milijone zlatih rubljev.**

O novi gospodarski politiki je bil glavni poročevalec Kamenjev. — **Rezultat nove gospodarske politike je povečanje posevnega prostora in zvišanje tovarniškega proizvajanja.** Kamenjev vidi glavno nalogo sovjetske oblasti v organizaciji veleindustrije in kmetskega gospodarstva. Pri vprašanju o državnih financah je izjavil, da je **cilj sovjetske oblasti prehod k zlati valuti potom vedno manjšega tiskanja denarja.** Prepričan je, da bo tudi nadalje častno rešil ruski kmet in delavec svojo nalogo — obnoviti gospodarstvo Rusije.

Predsednik višjega sovjeta za narodno gospodarstvo — Bogdanov je podrobneje poročal o položaju industrije.

O finančni politiki je govoril Krestinskij: V 1921. letu smo prejeli realnih vrednosti v vrednosti 200 milijonov zlatih rubljev, papirnatega denarja smo izdali 10 triljonov rubljev. **Padanje denarne vrednosti moramo stopnjema dvigati z zmanjšanim izdajanjem denarja in s točnim računom dohodkov in izdatkov.** Glavni viri naših dohodkov so davki od industrije, ki je dala do 25. dec. 46 milijard rubljev, od drugod smo imeli 62 milijard dohodkov. Železnice in vodni transport so dali avgusta in septembra 62 milijard rubljev. Skupno so dali davki 575 milijonov zlatih rubljev. **Kljub sedanjemu težkemu položaju naših financ govori vse za to, da uspešno napreduje delo za zvišanje kurza.** (Dalje prih.)

Francija.

Kongres komunistične stranke Francije.

Komunistična stranka Francije je imela svoj kongres v Marseilles-u 1921. Dnevni red kongresa je bil sledeči:

1) Poročila (Generalnega sekretarijata, mednarodnega sekretarijata, blagajnika, kontrolne komisije, ravnateljstva in uprave dnevnikov *L' Humanité* in *L' Internationale* ter komunistične parlamentarne skupine.)

2) Odnošaji strok. organizacij do stranke.

3) Agrarno (poljedelsko) vprašanje.

4) Narodna obramba in vojaško vprašanje.

5) Volilna taktika.

6) Stranka in ženska organizacija.

7) Stranka in zadružništvo.

8) Volitev odbora, upravnega in ravnateljskega sveta za *L' Humanité*, kontrolne komisije, komisije za poravnavo sporov.

Svet narodno-gospodarskih študij: O tem je poročal *Ker*. Stavi si zaglavno nalogo, da preučuje najvažnejša moderna gospodarska vprašanja: Popolna preureditev produkcije (proizvajanja), ko pride proletarijat do moči; nadalje gospodarska vprašanja, ki pridejo v poštev pri delovanju stranke; ureditev zvez z mednarodnim birojem za narodno gospodarske študije in za štatistiko, ki ga vodi Varga.

Program sveta narodno gospodarskih študij je dalje, da pokaže svetu, kako brezglavno in nesmotreno je kapitalistično proizvajanje, ki se vrši radi profita kapitalističnega razreda, ne pa rad socijalne svrhe — konsumpcije. Vso to kritiko (presojanje) pa hoče utemeljiti na podlagi dognanih dejstev.

O splošni politiki je poročal najvplivnejša oseba v franc. komun. gibanju *Frossard*. Da bo propaganda lažja, se Francija razdeli v 15 pokrajin. 14 pokrajin bi imelo vsaka svojega delegata, pariška pokrajina bi pa zaenkrat brez delegata. Letni stroški bi znašali 112.000 do 250.000 frankov. Poleg tega pa bi bila nastavljena pri odboru še 2 delegata, da da bi vršila splošno nadzorstvo nad pokrajinami. — V zvezi z vprašanji splošne strankine politike se je razvila zelo živahna debata. — Novo je vprašanje predsedstva: Izvrševalni odbor naj sestoji iz članov centrale in pokrajin; iz svoje srede naj pa izvoli 5 članov, katerim bo poverjena uprava in reševanje političnih vprašanj; polnoštevilni odbor pa naj ima samo redne mesečne seje. To je predlog *Lorista*.

O strankinem časopisju je poročal *Clamamus*. Stranka izdaja dva velika dnevnika: »*L' Humanite*« (Človečanstvo), ki se tiska v 250.000 izvodih, uradni strankin dnevnik, ki daje velike socijalno-politične smernice vsemu delavskemu gibanju v Franciji; in »*L'Internacijonale*«, ki se tiska v 28.000 izvodih in ima predvsem namen, da presoja z delavskega stališča pariško meščanstvo-reakcijonarno časopisje. Za kmečko ljudstvo pa izdaja »Voix paysanne« (kmečki glas). Izdaja tudi tednik »*Bulletin communiste*« (komunistično sporočilo), ki prinaša važnejše članke o komunističnem gibanju in uradne odločbe strankinega vodstva kakor tudi najnovejše uradne vesti mednarodnega izvrševalnega odbora. Izmed teh listov je aktiven samo »*L'Humanité*«, ki ima letno nad 1,000.000 frankov (20 milijonov K) čistega dobička; z njim se krije primanjkljaj drugih listov. — Vrh tega pa izdaja stranka še mnogo drugega krajevnega časopisja.

O strokovnem gibanju je poročal *Dunois*. Ker je vprašanje strokovnih organizacij eno izmed najvažnejših, mora tudi stranka Francije delovati po jasno začrtanem programu. Upoštevati pa mora posebne težnje francoskih strokovnih organizacij, ki delujejo večinoma v anarhistični smeri. Zato je treba ubrati zmerno srednjo pot: da se organizacije potom propagande zavednih članov pridobe za komunizem; zato je posebno potrebna smotrena miselna propaganda. Strokovne organizacije morajo ostati neodvisne od stranke, t. j. na strokovnem polju ostanejo avtonomne. Stranka se noče vmešavati v strokovne zadeve kot take; zanjo zadostuje, da njeni člani tudi na strokovnem polju delajo kot zavedni komunisti, da ovirajo predvsem spletkarjenje reformističnih članov. Člani naj tudi na strokovnem polju ne pozabijo na najvišjo dolžnost, da morajo sodelovati s komunističnim gibanjem na to, da se ustvari nov družabni red.

O agrarnem (poljedelskem) vprašanju je poročal *Jean*. Predvsem je treba kmečko prebivalstvo prepričati, da se mora sedanji krivični kapitalistično-individualistični družabni umakniti novemu, pravičnejšemu družabnemu redu. — Kar se pa tiče splošnega poljedelskega vprašanja pa je treba ljudstvo pridobiti za najboljše in najracijonelnejše obdelovanje zemlje; tudi kmet naj praktično uporabi, kar priporoča moderna tehnika specijelno za obdelovanje polja. — Komunistična stranka si mora pridobiti naklonjenost kmečkega prebivalstva; v tem oziru mora upoštevati skušnje, ki si jih je pridobil ruski proletarijat v zadnji revoluciji. Kmet je poleg delavca glavni steber, na katerem bo slonel nov družabni red. — Tudi glede socijalizacije (podružabljenja) zemlje je treba temeljito razčistiti pojme. Za Francijo so mnenja deljena. Mnogi zahtevajo temeljito splošno podružabljenje zemlje; drugi pa zastopajo strujo, ki meni, da se mora sedanje individualistično mišljenje prebivalstva upoštevati in podružabiti v začetku samo veleposestva, da se tako odpravi največje zlo. — Komunistična stranka mora tudi zbližati kmeta in delavca. Dokaže naj, da je navidezno nasprotje le umetno spletkarenje gospode. Kmet in delavec sta po svojem življenju navezana eden na drugega: med njima je sporazum življenjsko vprašanje in sta odvisna eden od drugega. Šele harmonija (soglasje) obeh jima bo olajšala življenje. — Za kmečki proletarijat zahteva osemurni delavnik; ta pride v poštev predvsem samo pri veleposestnikih. Položaj kmečkega delavca je danes obupen, ker ga veleposestniki nečloveško izkoriščajo.

O narodni brambi in militarizmu je poročal *Rappaport*. Vprašanje narodne brambe in militarizma (vojaštva) sta v medsebojni bistveni zvezi. Ob tem vprašanju pa se tudi ločijo programi socijalističnih strank. Narodna bramba in militarizem sta posledica sedanjega kapitalističnega reda. Zato se komunistični pacifizem (mirovno gibanje) bistveno loči od buržujskega.

Zadružništvo mora stranka gojiti, da se ljudstvo osamosvoji. Ne smejo pa biti v rokah reformistov. Tudi je treba ljudstvo uveriti, da zadružništvo ne more predstavljati končne rešitve socijalnega vprašanja.

Zborovanje se je zaključilo 30. decembra ob 4. zjutraj.

Hrupna je bila zadnja noč, ko se je namreč izvolil novi odbor, je nastal dogodek, ki je razburil vse zborovalce. *Loriot* s 3 drugimi sodrugi ni hotel sprejeti odborniškega mesta, ker ni bil voljen v načelstvo Souvarine, sedanji delegat pri mednarodnem izvrševalnem odboru. Na zborovanju ni bilo mogoče več upostaviti ravnotežja in miru. Niti najvplivnejšemu *Frossardu* se ni posrečilo, da bi pregovoril odstopivše člane, da naj strankini disciplini na ljubo prekličejo svoj korak. Njegov apel na solidarnost je bil zastonj. Na predlog *Kera* je kongres izrekel zaupnico Souvarineu; odstopivši člani pa so izjavili, da ostanejo še nadalje disciplinirani pristaši stranke, le v odboru nočejo dalje sodelovati.

Sovjetska republika v Mehiki.

Naši kapitalistični dnevniki so priobčili 23. decembra malo poročilo, da je delavstvo v Puebli (Mehika) proglasilo sovjetsko republiko.

»*L' Humanité*« pa je priobčila naslednjo brzojavko: »New-York 22. decembra. — Iz Mehike brzojavljajo, da je več tisoč tekstilnih delavcev iz Puebli in iz okolice proglasilo sovjetsko republiko.

Guverner Sánchez zvezne države Puebla, ki je obiskal revolucijonarne postojanke, je bil proglašen za predsednika sovjetske republike.

Začelo se je takoj razdeljevanje zemlje med delavstvom. Večina razlaščenih posestev je pripadala Špancem.«

Mladinski vestnik.

L. M.

Pesem rudarjev.

Trdo, brezkončno je naše trpljenje,
trd in težak je naš večni napor
in brez krvi in brez krike stoletja
padamo v kruti, zavratni umor.
Gromko odmevajo krampi po jami
in ta odmev — kot bi klicala smrt.
Eden za drugim počasi pod težo —
danes ti, jutri jaz zgrudim se strt.
Grenek je kruh naš, pekoči so žulji;
vse bolj pekoča zavest pa živi
v dnu naših duš: da vse to bogastvo,
ki se poraja iz naše krvi,
kar je naše trpljenje spočelo,
kar smo zakladov skopali na dan:
vse to je njih, ki živijo v brezdelju,
delež naš — trud je tu žuljava dlan.
Toraj na pot se podajmo, o bratje,
luči in solnca pojdimo iskat.
Glejte na vzhodu že vzhajajo zarje,
že se zbudil je sij svobode zlat.

Odgovori na vprašanja v 9. št. „Del. Novic“.

Ni nam težko odgovarjati na ta vprašanja, ker se tičejo slehernega delavskega trpina.

1) Človeka vrednega življenja ne moremo živeti, ker nimamo za to potrebnih sredstev. Živeti moramo vedno v bedi in pomanjkanju, čeprav garamo od jutra do večera.

2) Kako moremo potem uživati zemeljske dobrine, če si prislužimo pri vsem svojem trudu komaj za borno vsakdanje životarjenje, ali pa še tega ne.

3) Ne bivamo niti na svoji zemlji, niti v svoji hiši, ker vse to je last gospodarjev, ki so si vse to prisvojili s pomočjo žuljev in krvi bednih proletarcev.

4) Vsak dan moramo garati in se znojiti samo za krvosese.

5) Tega vprašanja, s. dopisnik, nisi prav razumel. Poudarjeno je *zakaj?* Zato pustimo še to vprašanje odprto. (Uredništvo.)

6) Sužnji svojih gospodarjev smo in delati jim moramo toliko časa, dokler nam ne izpijejo zadnje kapljice krvi in uničijo našega življenja. Če pa zahtevamo vsaj toliko pravice, kolikor je črnega za nohtom, dobimo navadno v odgovor pest v obraz — in včasih tudi svinca in jekla v prsi, ker gospodar sme storiti s teboj kot sužnjem vse, kar se mu poljubi.

7) Ni se ti mogoče učiti tega, za kar te je namenila narava, ker nam tega ne dopušča naše borno življenje in ker s tem škodujemo kapitalistu, kajti on se more tem manj igrati z našo usodo, čim bolj smo izobraženi in zavedni.

8) Kje se moremo radovati lepot tega sveta, če moramo vedno tičati v zaduhlih delavnicah in si uničevati svoje življenje. In tudi v prostem času ne moremo tega, ker mi nimamo dostopa do njih, kajti to zamore le buržuj, ki ima denar. In denar igra tudi tu prvo vlogo.

9. Kmalu izgubimo vso svojo delovno silo in se vsled skrbi in prevelikih težav v svojem prokletem življenju postaramo v svoji najlepši dobi.

10. in 11. Ko obnemore delavec, ga gospodar vrže na cesto in živa duša ga ne pogleda, niti ne »domovina«, ki nas pozna samo tedaj, ko moramo za njo žrtvovati svoje življenje.

12., 13. in 14. Tudi nam utrujenim in izmučenim bi morale pripadati kake pravice in ne samo dolžnosti. Saj nas je ustvarila narava tako kot gosposke sinčke, nas obdarovala z razumom in zmožnostmi. A vse pravice nam je ugrabil kapital, ki je nas, mlade delavce pahnil v bedo in pomanjkanje, dočim ko dovoljuje mehkužni gosposki, brezdelavni mladini vse.

Mladi proletarci! Do svojih pravic bomo prišli samo tedaj, ako se vsi organiziramo v svojih mogočnih vrstah in se borimo proti temu gnilemu Mamonovemu zarodu. Samo v razredno-zavedni organizaciji vse proletarske mladine je njena rešitev.

Mladi proletarec.

Opomba uredn.: Z veseljem prinašamo te odgovore na stavljena vprašanja. Z radostjo pozdravljamo mladega sodruga, proletarca, ki je s tem pokazal svojo razredno zavest. Le naprej! Kdor ima še kak drugače sestavljen odgovor, naj ga pošlje uredništvu! Hkrati prinašamo nova vprašanja za proletarsko mladino. Oglasite se kmalu na nje, mladi sodrugi!

1. Kaj je najbolj škodljivo za proletarsko mladino, zlasti slovensko?

2. Na kakšen način bi jo osvobodili slabega vpliva teh okolščin?

Nadalje pozivamo vse mlade delavce, da nam dopisujejo iz posameznih tovarn in krajev o svojem položaju itd.

Dopisi.

Trbovlje. Trboveljski »socijal«-demokratje so zopet vrgli eno bombo, sedaj na tukajšnjo delavsko godbo. Pri nas obstoja godba, ki je popolnoma nezavisna od vsake stranke; ali kar naenkrat pa pride »unija slov. rudarjev« podružnica Trbovlje, pa zahteva od te godbe, da ji izroči vse svoje premoženje, godbeni materijal in arhiv, češ, da je to last g. Krušiča in Tratnika, ne, ne, pardon, last unije — tako je bolj prav. Kar so delavci darovali za podporo godbi in še to, kar so si sami godbeniki prislužili — vse to zahtevajo ti lopovi, da se jim izroči. Če pa nočete dati, pa ajdimo na sodnijo in dva advokata, g. Koruna in še enega in stvar bo naša. **Socijal-denuncijanti, ne gre tako!**

Trboveljski rudarji bodo sami odločevali o svoji lastnini. Ker slaba prede Čobalovi uniji za groše, odkar jim jih je nehalo delavstvo nositi, bi pa radi tu pograbili, ker vedo, da je vredno več stotisoč kron. To ne bo nič. Te instrumente smo kupili rudarji, da imamo vsaj nekaj svoje zabave in izobrazbe. Ako bo sodnija zavzela nadstrankarsko stališče in pošteno stvar preiskala, potem ostane godba v rokah delavstva in ne bo prišla v roke nekaj konzumarjev. Ali ne veste, da je delavstvo 1918. l. darovalo za to godbo 26.000 K in še naš s. kapelnik Draksler je podaril svoj arhiv godbi. In sedaj pa zahtevajo ti Čobalovci vse to zase.

Ali ne bo eksplodirala ta bomba, ki ste jo vrgli med našo delavsko godbo. Godba bo ostala delavska in delavstvo bo izreklo svojo besedo proti socijaltrgovcu Krušiču et Comp.

Rudarji, vidite: to so tisti boljševiki, ki se jim gre za kaso in vaše imetje.

Živela nevtralna delavska godba!

Trboveljčan.

Hrastnik. — Pri eni zadnjih diskusij »socijal«-demokratov v dvorani g. Malovrha, oziroma v Delavskem domu, se je repenčil g. Verdan, član trhle Čobalove unije, ker njega bode to, da je njega, nekdanjega provizoričnega zaupnika, delavstvo spoznalo in da mu zato nič več ne zaupa. Zato se je z vso silo vrgel na zaupnike II. rudarske skupine, zakonito izvoljene predstavnike rudarskih interesov. Zato mu svetujemo, naj že opusti enkrat rovarjenje in rajši pokaže nekaj solidarnosti in ljubezni do bližnjega. Pusti nas v miru in spominjaj se, da si služimo vsakdanji kruh v živem grobu s krampom in lopato v roki! Upoštevaj to, da smo enaki proletarci! K socijalizdajalcem nas pa nikdar ne spelješ, ker **rovarjenja in denunciranja imamo že dovolj.** Rudarji.

Zagorje. Podpisana se najiskreneje zahvaljujem zagorskemu proletarijatu in istotako rudniški godbi za izdatno podporo, s katero so mi mnogo pomagali iz moje velike bede. Srčna hvala!

Angela Krautberger.

Hrastnik. V ilustracijo, kakšno kulturo razširja tu pri nas izdajalska, socijalpatrijotska banda. — Zgodil se je namreč dogodek, ki kaže, kakšne taktike se poslužuje konzumarska klika. Ko je dne 17. dec. mlado dekle kot kolporterka raznašala »Del. nov.«, jo je surovo napadel rudar K., pristaš Malovrhove »Leibgarde« — jo nahrulil in vlekel za lase, da so se vsi prisotni nad tem dejanjem zgražali. To je pač kulturen škandal, katerega naj si koruzni socijalisti zaznamujejo v knjigo svojih zločinov, ako še ni polna. Sedaj pač lahko mi zakličemo »bratomorilci«. Znano je pač, da vsaka stvar, boreča se za svoje zadnje življenje, bije in grize na vse strani, in tako dela tudi soc. dem. v svojih poslednjih momentih življenja. Delavstvu pa kličemo: Okleni se svojih »Del. nov.« in neodvisne strokovne organizacije, ker edino v njej bomo dosegli spas in rešitev izpod kapitalističnega jarma. V dokaz, da se zavedamo, da zastopajo »Del. nov.« interese celokupnega delavstva, darujemo tem potom za tiskovni sklad časopisa K 180.— Zavedni kovinarji.

Jesenice. K nam je prišel neki ribič, ki hoče loviti v kalnem ribice, ali ribice so prepametne, da bi šle na njegov trnk.

Proletarci, pozor pred takimi ribiči! Naše mesto je edino v neodvisnih strokovnih organizacijah.

Veselo novo leto!

Jeseniški proletarec.

Lopovi.

Celje, 13./12. 1921.

P. t.

V listu »Delavske Novice« z dne 9./12. štev. 7 sem ravno čital članek »Delavstvo pozor«. V tem smatrate list »Naprej« frazerski in kapitalistični list. Torej ravno v tem članku sem Vas frazerje najbolj spoznal, da ste Vi tisti frazerji, kar očitate »Napreju«. Kakor hitro smatrate soc. dem. stranko kapitalistično, tako hitro niste zaščitniki delavstva. Ker sem jaz zaveden soc. demokrat in obenem naročnik »Napreja«, Vam prepovem, meni več pošiljati »Delavske novice«. Kajti potemtakem je ravno Vaš list kapitalističen, v katerega pišete Vi fraze.

Ako hočete biti zagovorniki delavskih interesov, ne morete biti drugo nego socijalni demokratje. Vaš lim je bil dober, samo preslab.

S spoštovanjem

Ivan Novak, delavec, Celje.

Mi nimamo proti programu soc. demokratov prav nič, ker tudi on zastopa delavske mase na svoj način, ali odločno pa smo proti koristolovski taktiki vašega vodstva. Kot dokaz za našo trditev naj Vam služi g. Anton Kristan, bivši voditelj JSDS. Po razpadu Avstrije, ko je bila dana prilika, da se s pametno politiko vse delavstvo organizira in ujedini, je storilo soc. dem. vodstvo veliko pogreško, da je vodilo kratkovidno politiko oportunizma iz ljubezni do ministrskih stolčkov in pri tem se izneverilo svojemu programu. Navajali bi Vam še lahko dosti dokazov za koristolovsko taktiko soc. dem. vodstva!

Vidite, g. sodrug, v tem se mi principijelno ne moremo strinjati!

Da ste Vi zaveden soc. demokrat, to mi visoko spoštujemo in Vam Vašega prepričanja nikakor nočemo odvzeti, ali ako bi bili tudi vaši voditelji tako zavedni in pošteni, pa bi šli z roko v roki kot prijatelji v boj za dosego pravic delavskih mas. Trdno smo pa prepričani, da se bo tudi to sčasoma zgodilo, ko se med vašim vodstvom malo izčisti.

Le v skupnem nastopu **vseh** delavskih in kmečkih strank je rešitev trpečega rodu.

S pozdravi

E. Stefanovič.

Ljubljana, 19./12 1921.

22. dezembra 1921.

Cenjeno društvo delavskih novic!

Podpisani sodrugi iz mestne plinarne Celje vam naznanjamo da smosprijeli vašopismo od Novak Ivan Na lava st. 20. Celje in toni Opraviženo dabi se bil on prid rznil vam žaso pisje blatiti in mi sodrugi smo dobro preprižani da on ni pisal toto neumnost koon j vedno dober poštenjak. Novak Ivan senemeša upoletiko in tudi Obene stranke ne blati On nima obenih šolskih prask Ali iz obražbe on je prostni delavez naprimer nima praske dopisanje še man dožitanje in mismo vašo pismo prepoznali dávamlahko kateri drugi se poslužil na Novaka Ivana ime da ga je prevam predstavlal ponedol žnem in topa pa mi dobro vemo da je on nedolžen od totih stvareh in mi kod sodrugi sozjalne stranke sene poslo-žujemo takih neumnosti misen meša mo obeno stranko zatorej prosimo da nam koj od pošlite tisto pismo ko je vam hinavez naprejprestavlal sodruga Novaka Ivan ponedolžnem in prosim hiter odgover do Marko Žerjav iz mestne plinarne Celje.

Spoštovanjem

M. Žerjav.

Gnusnih sredstev se poslužujejo voditelji naše socijalne demokracije, ni jim sveto ime poštenega delavca trpina, da delajo reklamo za svojo koristolovsko politiko.

Socijaldemokratsko delavstvo naj izčisti v svojem vodstvu in potem bodemo lahko zavzeli skupno fronto proti izkoriščanju kapitala.

Op. Originali so v uredništvu na razpolago.

VABILO

na občni zbor stavbene, gostilniške in kavarniške zadruge r. z. z o. z. »Železničarski dom« v Ljubljani, ki se v smislu § 14 zadružnih pravil vrši v nedeljo, dne 19. februarja 1922 ob 8. uri zjutraj v zadružnih prostorih na Turjaškem trgu št. 2 s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo načelstva in predložitev letnih računov za poslovno leto 1920 in 1921;
2. Poročilo nadzorstva;
3. Sprememba pravil;
4. Raznoterosti.

Za načelstvo:

Babnik Iv. l. r. blagajnik. Dr. Lemeš Mil. l. r. predsednik.

ZAHVALA.

Zahvaljujem se godbi »Zveze jugoslovanskih železničarjev« za naklonjeni mi velikodušni dar 200 K. Torej še enkrat srčna hvala.

Frančiška Perdan.

Socijal-patrijotje so na svojem kongresu razpravljali o vseh nepotrebnih stvareh, zavzeli pa niso nikeka odločnega stališča proti Vranglovim pritepencem v Jugoslaviji. Izrazili so svoje prijateljstvo z meščanskimi strankami, za pomoč Ruslji in njeno priznanje pa niso izpregovorili niti ene besede.

Tiskovni sklad: Prolet. mladina K 400.—, neimen. K 10.—, nekaj železničarjev K 250.—, rudarji K 600.—, kovinarji K 573.—, Boštjančič F. 15 K.—. Na dan odhoda k vojakom N. nabral 224 K, skupaj 2057 K; prej 2257, **skupaj: K 4314.**

LISTNICA UREDNIŠTVA IN UPRAVNIŠTVA.

Ker nam je že več delavcev pisalo vsled strokovne organizacije, obveščamo vse, da naj se obrnejo radi strokovnih stvari na »Delavski dom«, Turjaški trg 2/II. nadstr.

Za osebna pojasnila so uradne ure na torek, četrtek in soboto, vedno od 5. do 6 ½ ure popoldne.

Vsled podraženja tiska sploh, smo bili prisiljeni povišati naročnino lista, mesečno K 12.—, posamezna številka K 3.—. Upamo, da nam kljub temu naročniki ne bodo ostali samo zvesti, ampak da bo vsak pridobil vsaj še enega naročnika. Upravništvo.

Dopisniki iz posameznih krajev naj se po dopisnici javijo uredništvu! Ti delujejo obenem kot naši zaupniki v posameznih krajih! To je neobhodno potrebno v svrho organizacije in hitrejše razpečave lista.

Vse s. dopisnike prosimo, da pišejo s črnilom. **Uredništvo.**

Tisk Zvezne tiskarne v Ljubljani.